

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально-науковий інститут бізнесу, менеджменту і права
Кафедра обліку та аудиту

Гачка Анастасія Михайлівна

Реферат
кваліфікаційної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ОПОДАТКУВАННЯ (ЗА ДАНИМИ ПРАТ «БАЛАКЛІЙСЬКЕ
ХЛИБОПРИЙМАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО» М. БАЛАКЛІЯ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і оподаткування»)

Науковий керівник: кандидат
економічних наук, доцент
Бірченко Наталія Олександрівна

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Кредиторська заборгованість є важливим складником формування активів підприємства, оскільки дає змогу на певний строк відтермінувати платежі, у результаті чого виникає можливість використання коштів на інші потреби. Проте значні обсяги кредиторської заборгованості негативно впливають на ліквідність та фінансову стійкість підприємства, тому важливо зберегти баланс між власними і залученими коштами. Це досягається завдяки ефективному управлінню кредиторською заборгованістю як одному з напрямів загального управління суб'єктом господарювання. Управління заборгованістю базується на застосуванні певного масиву даних, який формується у системі обліково-аналітичного забезпечення, що являє собою складну систему. Функціонування такої системи можливе на основі дотримання низки принципів та чинних правових норм.

Питанням обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю приділяли увагу такі вітчизняні вчені: Л.М. Братчук, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, О.Є. Гудзь, В.М. Добровський, Т.Г. Маренич, В.Я. Плаксієнко, Н.М. Ткаченко, М.Ф. Огійчук та ін.

В працях вчених розглянуто наукові підходи до регулювання, підтримання оптимальної частки поточних зобов'язань за товари, роботи, послуги у фінансовій звітності, обґрунтовано їх вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Проте і надалі залишаються питання, що потребують подальшого дослідження.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в сільськогосподарських підприємствах.

Мета кваліфікаційної роботи обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити загальні положення визнання, оцінки та класифікації зобов'язань;
- обґрунтувати принципи безготівкових розрахунків;
- розкрити методологічні засади управління кредиторською заборгованістю;

- проаналізувати основні показники фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області;

- охарактеризувати стан обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області;

- розкрити методику проведення аудиту кредиторської заборгованості;

- обґрунтувати напрями удосконалення обліку, аудиту та управління кредиторською заборгованістю.

Об'єктом дослідження є господарські операції з обліку кредиторської заборгованості в сільськогосподарських підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й організаційні аспекти обліку кредиторської заборгованості.

Методи дослідження. З метою вирішення поставлених у роботі завдань дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових методів і емпіричних методичних прийомів економічної науки. При дослідженні теоретичних засад обліку кредиторської заборгованості використовувалися прийоми абстрактно-логічного методу (аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія і зіставлення). В аналітичних дослідженнях застосовувалися методи порівняння, графічного зображення, табличного подання, групування. При розробці пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту кредиторської заборгованості використовувалися методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрагування.

Інформаційною базою дослідження були нормативно-законодавчі акти України, літературні джерела, первинні документи, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова та статистична звітність ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 3 наукові праці загальним обсягом 0,5 д. а.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатків. Вона виконана на 77 сторінках комп'ютерного тексту, містить 13 таблиць та 6 рисунків. Список літератури налічує 102 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Основні положення обліку кредиторської заборгованості» розглянуто: визначення, визнання, оцінку та класифікацію кредиторської заборгованості; зміст і принципи безготівкових розрахунків; методологічні засади управління кредиторської заборгованості.

У другому розділі «Стан обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю» розкрито: організаційно-економічну характеристику підприємства; первинний, синтетичний і аналітичний облік кредиторської заборгованості.

У третьому розділі «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю» розглянуто: удосконалення обліку кредиторської заборгованості; удосконалення управління кредиторською заборгованістю; удосконалення аудиту кредиторської заборгованості.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю. Висновки і пропозиції, сформовані на основі результатів дослідження, полягають у наступному:

1. Ухвалення ефективних управлінських рішень базується насамперед на інформаційному забезпеченні менеджера щодо об'єкта та предмета управління. Управління заборгованістю підприємства повинно ґрунтуватись на об'єктивній, своєчасній, достовірній, зрозумілій та зіставній інформації щодо її обсягу, динаміки, структури та інших якісних і кількісних характеристик. Така інформація може бути одержана в результаті аналізу даних аналітичного та синтетичного обліку, а також публічної фінансової і внутрішньої управлінської звітності підприємства..

2. Визначено, що методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності визначені П(С)БО 11 «Зобов'язання». Зобов'язання визнається і відображається в бухгалтерському обліку за умови, що: його оцінка може бути достовірно визначена; існує ймовірність зменшення економічних вигод в майбутньому внаслідок його погашення. Поточні зобов'язання – це ті зобов'язання, які будуть

погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

3. Визначено, що ПрАТ «Балаклійське ХПП» в 2020 році спеціалізувалося на вирощуванні зернових культур та соняшника, питома вага яких в структурі товарної продукції склала відповідно 35,51 % та 22,51 %, а також на виробництві продукції борошномельно-круп'яної промисловості, питома вага якої в структурі товарної продукції склала 15,0 %. Площа сільськогосподарських угідь за 2018-2020 роки зменшилася на 14,3 % і склала 4654,8 га. Середньооблікова чисельність працівників в 2020 році в порівнянні з 2018 роком збільшилася на 22,8 % і склала 156 чол., середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 23,5 % і становила 68628,5 тис. грн, середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 41,1 % і склала 220745,0 тис. грн. Отже, підприємство має звужений тип відтворення.

4. Визначено, що в 2020 році ПрАТ «Балаклійське ХПП» є неліквідним та неплатоспроможним підприємство. Підприємство не має достатньо оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань..

5. Рівень збитковості реалізованої продукції за чистим збитком в склав 56,4 %. Загалом операційна діяльність підприємства в 2020 році мала збитковість 0,8 %, що 14,7 в.п. менше в порівнянні з 2018 роком. Такі зміни характеризують зниження ефективності діяльності підприємства.

6. Бухгалтерський облік в ПрАТ «Балаклійське ХПП» ведеться бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером На підприємстві затверджено наказ про облікову політику, робочий план рахунків. Для ведення облікового процесу на підприємстві використовується автоматизована форма обліку на основі програми «1С: Бухгалтерія 7.7».

7. Визначено, що в 2020 році ПрАТ «Балаклійське ХПП» отримало довгостроковий кредит в сумі 265290 тис. грн. Станом на 31.12.2020 р. заборгованість підприємства за короткостроковими кредитами банків була в сумі 8287 тис. грн. Одержання кредиту відображається в обліку на підставі виписок банку. Використання позикових коштів, перерахування банку відсотків та основної суми боргу здійснюється за платіжними дорученнями, що підтверджуються виписками банку. До рахунку 50 «Довгострокові позики» відкритий один субрахунок 501 «Довгострокові кредити банків у національній

валюти». До рахунку 60 «Короткострокові позики» відкритий субрахунок 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті».

8. Взаємовідносини ПрАТ «Балаклійське ХПП» з постачальниками та підрядниками виникають після укладання договору на отримання від них товарно-матеріальних цінностей і виконання робіт та послуг. Основними товаросупровідними документами є належним чином оформлені сертифікати, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, накладні інші. Щоб одержати товарно-матеріальні цінності зі складу постачальника, представнику підприємства виписується довіреність. Виконані роботи, послуги оформлюються, актами приймання робіт (послуг). Для розрахунків з постачальником за отримані товарно-матеріальні цінності ПрАТ «Балаклійське ХПП» використовує платіжне доручення, за яким обслуговуючий банк перераховує кошти на рахунок постачальника. В ПрАТ «Балаклійське ХПП» до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відкриті субрахунки 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» та 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

9. В ПрАТ «Балаклійське ХПП» до рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» відкриті субрахунки 681 «Розрахунки за авансами одержаними» та 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

10. Визначено, що метою аудиту кредиторської заборгованості є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності ведення розрахунків із постачальниками за отримані товарно-матеріальні цінності та надані послуги. ПрАТ «Балаклійське ХПП» згідно з законодавством повинно проводити аудиторську перевірку один раз в рік. Остання аудиторська перевірка фінансової звітності ПрАТ «Балаклійське ХПП» була в 2021 році за період з 01.01.2020 р. по 31.12.2020 р.

11. Обґрунтовано необхідність управління кредиторською заборгованістю. Розроблено алгоритм управління розрахунками підприємства за товари, роботи, послуги, який сприятиме досягненню максимальної ефективності його діяльності шляхом посилення облікової складової у цьому управлінні. Запропоновано власні критерії вибору постачальників і підрядників, що сформовані в таблицю: ціна одиниці товару, якість товарів, віддаленість постачальника, періодичність постачання, комплексність поставки, форми доставки, гарантії. Критерії доцільно заповнювати, проставляючи кожному постачальнику бали за кожним критерієм: 5 –

відмінно, 4 – дуже добре, 3 – добре, 2 – задовільно, 1 – мало прийнятно, 0 – неприйнятно. Перевага має надаватися тим постачальникам, які набирають найбільшу кількість балів.

12. Обґрунтовано недостатність деталізації субрахунків до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків, оскільки потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення. Запропоновано відкрити субрахунки другого порядку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»:

- субрахунок 631 «Розрахунки з вітчизняними»:

631.1 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»; 631.2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»; 631.3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

- субрахунок 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»: 632.1 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»; 632.2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками»; 632.3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками».

Заборгованість за надані послуги доцільно акумулювати на субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

13. Обґрунтовано доцільність відкриття до рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» субрахунків другого порядку:

- субрахунок 681 «Розрахунки за авансами одержаними»:

аналітичний рахунок 681.1 «Розрахунки в національній валюті за авансами одержаними»;

аналітичний рахунок 681.2 «Розрахунки в іноземній валюті за авансами одержаними»;

- субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

аналітичний рахунок 685.1 «Розрахунки в національній валюті з іншими кредиторами»;

аналітичний рахунок 685.2 «Розрахунки в іноземній валюті з іншими кредиторами».

14. Обґрунтовано доцільність та засади організації внутрішнього аудиту в ПрАТ «Балаклійське ХПП».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Гачка А.М., Стренадко В.Р., Фоменко Т.С. Електронний документообіг: сутність, переваги та недоліки. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка, 12 травня 2021 року; редкол.: Т. Г. Маренич [та ін.]. Харків: Стильна типографія, 2021. С. 32-35.

2. Фоменко Т.С., Гачка А.М., Гацько Д.Р. Роль та функції бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства*: збірник наукових праць. Харків: ХНТУСГ, 2021. № 1/2021. С. 17-21.

3. Гацько Д.Р., Гачка А.М. Категоріальні аспекти організації та ведення фінансового обліку. *Теорія і практика сучасної науки очима молоді*: Матеріали I всеукраїнська конференція студентської науково-практичної конференції (30 квітня 2021 року). Харк. нац. тех. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка; редкол.: Ларіна Т.Ф. [та ін.]. Харків: ХНТУСГ, 2021. С. 62-65.

АНОТАЦІЯ

Гачка А.М. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю в сучасних умовах оподаткування (за даними ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2021 р.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в сільськогосподарських підприємствах.

Розкрито загальні положення визнання, оцінки та класифікації зобов'язань, принципи безготівкових розрахунків, методологічні

засади управління кредиторською заборгованістю, методику проведення аудиту кредиторської заборгованістю.

Здійснено аналіз фінансового стану ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області.

Висвітлено стан обліку кредиторської заборгованості в умовах застосування автоматизованої форми бухгалтерського обліку на підприємстві, що досліджується.

Встановлено, що від правильної організації розрахунків з постачальниками і підрядниками залежить організація матеріального забезпечення й постачання відповідно до договірних зобов'язань і комерційних угод, а також платоспроможність та фінансовий стан підприємства в цілому. Обґрунтовано необхідність управління кредиторською заборгованістю. Розроблено алгоритм управління розрахунками підприємства за товари, роботи, послуги, який сприятиме досягненню максимальної ефективності його діяльності шляхом посилення облікової складової у цьому управлінні. Запропоновано власні критерії вибору постачальників і підрядників, що сформовані в таблицю: ціна одиниці товару, якість товарів, віддаленість постачальника, періодичність постачання, комплексність поставки, форми доставки, гарантії.

Обґрунтовано недостатність деталізації субрахунків до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків, оскільки потрібно враховувати терміни погашення заборгованості, а також виконання умов погашення. Запропоновано відкрити субрахунки другого порядку до рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Заборгованість за надані послуги доцільно акумулювати на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Обґрунтовано доцільність та засади організації внутрішнього аудиту в ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області.

Ключові слова: облік, зобов'язання, кредиторська заборгованість, безготівкові розрахунки, обліково-аналітичне забезпечення управління, аудит.

SUMMARY

Hachka A.M. Accounting and analytical support of accounts payable management in modern conditions of taxation (according to the data of PJSC «Balakliya Bakery Reception Company» of Balaklia, Kharkiv region). - Manuscript.

Qualification work for the Bachelor's degree in specialty 071 «Accounting and taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2021.

Qualification work is devoted to the substantiation of theoretical and practical recommendations for improving the accounting and analytical support of accounts payable management in agricultural enterprises.

The general provisions of recognition, assessment and classification of liabilities, principles of non-cash payments, methodological principles of accounts payable management, methods of auditing accounts payable are disclosed.

An analysis of the financial condition of PJSC PJSC «Balakliya Bakery Reception Company» of Balaklia, Kharkiv.

The state of accounting of accounts payable in the conditions of application of the automated form of accounting at the investigated enterprise is covered.

It is established that the organization of material support and supply in accordance with contractual obligations and commercial agreements, as well as the solvency and financial condition of the enterprise as a whole depend on the correct organization of settlements with suppliers and contractors. The necessity of accounts payable management is substantiated. The algorithm of management of calculations of the enterprise for the goods, works, services which will promote achievement of the maximum efficiency of its activity by strengthening of an accounting component in this management is developed. The own criteria of a choice of suppliers and contractors which are formed in the table are offered: the price of unit of the goods, quality of the goods, remoteness of the supplier, frequency of delivery, complexity of delivery, forms of delivery, guarantees.

Insufficient detail of sub-accounts to account 63 «Settlements with suppliers and contractors» in accordance with the Instruction on the application of the Chart of Accounts, as it is necessary to take into account the terms of debt repayment, as well as compliance with the terms of repayment. It is proposed to open sub-accounts of the second order to

accounts 63 «Settlements with suppliers and contractors» and 68 «Settlements for other transactions».

Debts for services rendered should be accumulated on sub-account 685 «Settlements with other creditors».

The expediency and principles of the organization of internal audit in PJSC «Balakliya Bakery Reception Company» of Balaklia, Kharkiv.

Key words: accounting, liabilities, accounts payable, non-cash payments, accounting and analytical management, audit.